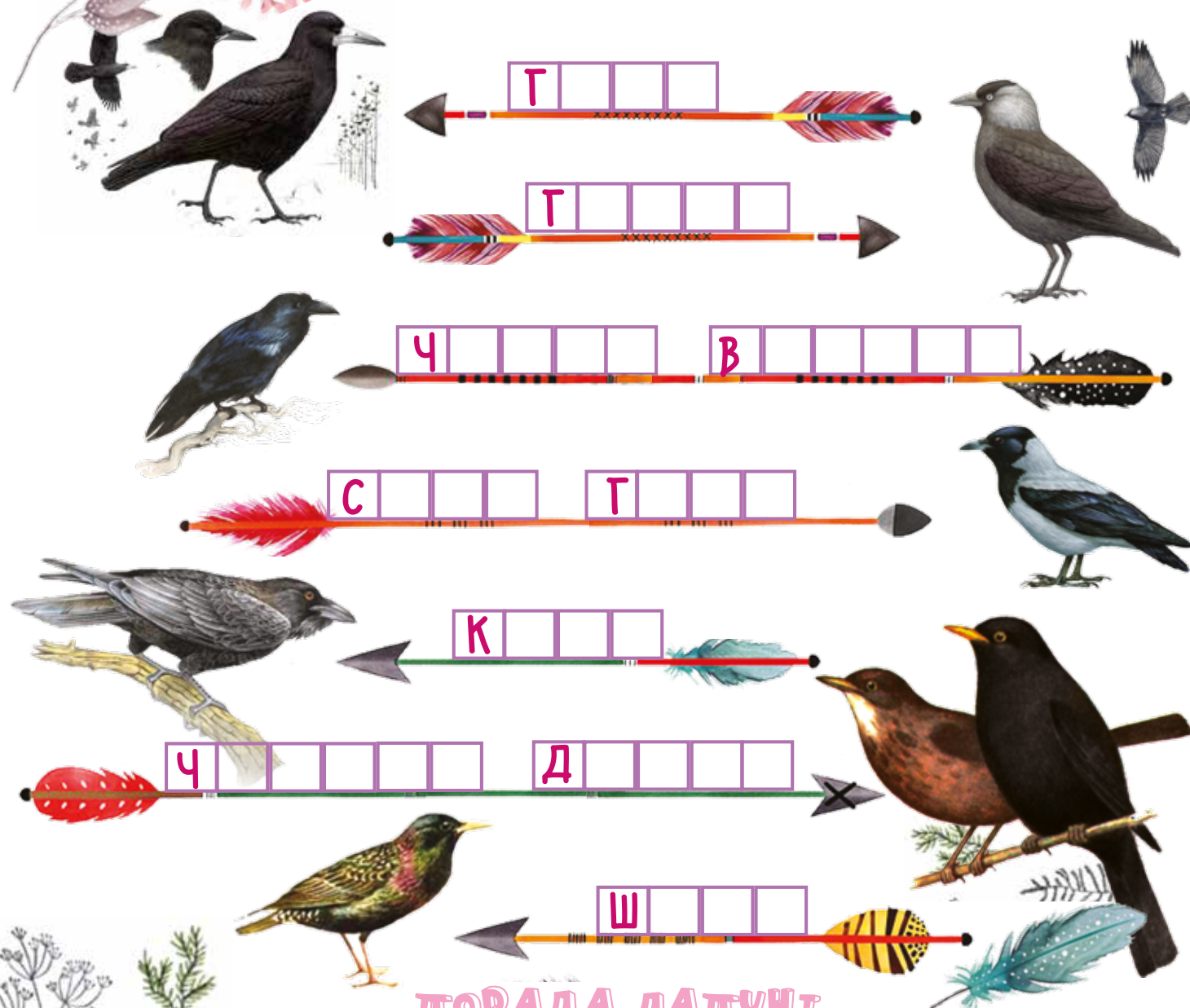

ЗАВДАННЯ ВІД РОЗУМНИКА „ВПІЗНАЙ ПТАХА”

ПОРАДА ЛАПУНІ

Щоб краще засвоїти особливі прикмети чорних-чорних птахів, вигадай гру або казку з дійовими особами: **Грак Білий Ніс**, **Галка Срібне Око**, **Ворона Сіре Черевце**, **Чорний Дрізд Золоті Окуляри**, **Шпак Крапчасте Крильце**, **Крук Чорна Борода**.

Передплатний індекс 89454

Головний редактор:
Дарія Біда, тел.: (032) 236-71-24,
e-mail: dabida@mis.lviv.ua
Дизайн і верстка: Каріне Мкртчян-Адамян

Підписано до друку 28.09.16,
формат 60х84/8.
Друк офсетний. Наклад 12 000 прим.
Адреса редакції: 79038, м. Львів,
а/с 9838. Надруковано в друкарні
ТОВ „Видавничий дім „УКРПОЛ”.

Юний орнітолог

(твоє ім'я та прізвище)

№23/2016
ЖОВТЕНЬ

НАУКОВО-ПОПУЛЯРНА ТЕМАТИЧНА ПРИРОДНИЧА ГАЗЕТА ДЛЯ РОЗУМНИКІВ І РОЗУМНИЦЬ

ЧОРНІ-ЧОРНІ ПТАХИ (Спостережлива казка)

Іринка та її брат Горько гуляли в парку та милувалися лебедями на ставку.

– Такі гарні, величні! Недарма в казках зачаровані принци та принцеси перетворюються на лебедів! – мрійливо зітхнула Іринка.

– А я знаю казки, в яких зачаровані брати стають круками, – заперечив Горько. Іринка такого не чула, її очі спалахнули цікавістю, і вона одразу почала вигадувати власну казку:

– Якби ти перекинувся на крука, я б тебе врятувала! І не злякалася б!

– А ти впізнаєш крука? – засумнівався Горислав. – Не кажучи вже, щоб впізнати в ньому мене зачарованого! Ти їх коли-небудь бачила?

– Звичайно! – Іринка впевнено махнула рукою: – Он ціла зграя полетіла. Чорні-чорні! І кричать: „Карр! Кар-р!!”

Поблизу ставка приземлилися на газон два десятка крупних чорних птахів. Горислав тихо підвів сестру ближче.

– То не круки, Іринко, а граки! Поглянь уважно: великі, повністю чорні, а ніс білий! У граків понад дзьобом гола смужка шкіри без пір'я. Це відрізняє їх від чорних ворон. Колись на Україні жили чорні ворони, але тепер усі зникли.

У природі чорна ворона для нас тепер така ж рідкість, як і біла! Лишилися тільки сірі гави. Он одна походжає, бачиш? Голова та крила чорні, а тулуб сірий, наче у теплу жилетку вдягнена.

Сестричка придивилася до ворони, наче до екзотичної гості з далеких країн.

– Отже, то сіра ворона. Я таких гав часто бачила. А це – граки, – повторила Іринка. – У граків білий ніс.

– Так. Тільки у молодих граків на носі росте пір'я, але згодом стирається. І кричать граки інакше, ніж ворони: „Кри-а! Кри-а!“

– А як відрізнити молодого грака з чорним носом від крука?

– За розміром. Граки менші. І дзьоб у них менший та тонший.

– Ходімо шукати крука! – Іринка побачила, як під кущ прудко побігла якась чорна пташка. – Це хто? Чорний, але ще менший, ніж грак. І так смішно бігає!

– Чорний дрізд. Придивися, як він балансує хвостом, витанцьовує, наче згинається півмісяцем. У нього дзьоб жовтогарячий і око обведене золотою смужкою! А співає дрізд дуже дивно, наче щось промовляє або передражнює інших птахів.

– Зрозуміла, – Іринка побачила поряд з чорним дроздом іншу пташку, дуже схожу, але не блискучо-чорну, а тьмяно-шоколадного кольору.

– Це самка дрозда, – пояснив Горислав. – На торішньому листі її помітити важко, тільки шурхає, наче миша! Дрозди часто бігають по землі, шукають корм. Самка такого кольору, як глина в калюжах, яку дрозди використовують замість цементу в своїх гніздах. Таке забарвлення допомагає їй маскуватися та тишком-нишком виводити пташенят.

– Я знаю, оце – круки! – Іринка помітила іншу зграйку птахів, які спочатку здалися їй чорними. Коли наблизилась, дівчинка помітила дрібні світлі крапочки на крилах та різнокольорові переливи пір'я, від темно-синього до зеленого. – Ні, це не круки... а хто це?

– Шпаки, – посміхнувся брат. – Хіба не впізнала? Це ж для них ми в школі домівки робили! Шпаки невеликі, менші, ніж гави і навіть голуби! Які з них круки? Шпаки навіть не воронові, в них власна родина, – шпакові. Дзьобик у них жовтий, та й пір'я не чорне, а наче гаптоване тонкими візерунками і таке ошатне! Це шлюбне, тобто парадне, вбрання. Такі ошатні шпаки лише навесні!

– Так, шпаки гарні. І не бояться, поряд ходять, щось у траві шукають! А там, біля дерев, що чорніє? Може, то крук? – Іринка побігла на іншу галявину.

Там гордовито походжала пара чорних пташок, схожих на гав. Іринка розчаровано похитала головою. Тепер дівчинка одразу помітила, що незнайомі птахи трохи менші, ніж сірі ворони та граки. А Горько казав, що крук більший! Може, це молоді круки? Підлітки?

– Та це ж галки! – пояснив Горислав. – Бачиш, галка наче в сірому капелюшку, майже вся голова та шия в неї сріблясті, а не чорні. І якщо придивитися, очі – срібні. У інших птахів з родини воронових очі чорні, блискучі, а в галок – світлі.

– Так, справді! – зраділа відкриттю Іринка. – У них срібні очі! І світлі щічки та потилиці! Галка чорна, але в сірій шапочці!

– Галки ще й кричать так, наче літеру „р“ не вимовляють. „К'яв!“ Швидше нявчать, ніж каркають. Їх з круками не сплутаєш! І ще дивна прикмета: якщо несеш щось чорне, навіть смітєвий пакет, на тебе з обуреним криком може напасти зграя галок! У них інстинкт захищати своїх, і коли бачать у людини в руках щось темне, гадають, що це полонена галка, і її треба рятувати.

– Ох, не думала я, що чорних птахів так багато! – Іринка озирнулася навкруги. – І всі такі різні! А де ж нам шукати того крука?

– Не знаю, – знизав плечима брат. – Ворон, тобто крук, досить рідкісний птах. Його так просто і не побачиш...

– Кру! Кру! – хрипко почулося згори.

Горько та Іринка підняли голови та помітили на гілці старої верби величезного чорного птаха, який скося хитро позирав на них розумним блискучим оком.

– Це він? – пошепки спитала Іринка та міцніше вхопила брата за руку.

– Так.

Діти підійшли ближче. Крук робив вигляд, що не помічає їх, старанно чистив пера в чорному крилі з синім полиском. Тепер Іринка оцінила, що справжній крук не схожий на граків та ворон.

– Такий великий! Чорний-чорний! Вороний! І дзьоб, і ноги чорні! І в нього борода!!

Під важким чорним дзьобом справді стовбурчилися пера, наче в крука росла борода. А над очима нависали „брови“, і дивився птах дуже серйозно.

Горько сказав, що круків здавна вважали символом мудрості. Воронові дуже кмітливі, здатні навчитися говорити окремі слова. Але найбільший з родини воронових – крук – має найсолідніший вигляд. А деякі навіть вміють рахувати до шести! Круки полюбляють блискучі речі так само, як їхня родичка сорока, і теж збирають у гніздах колекції різноманітних скелець, блискучих камінців, а інколи й крадених у людей золотих перснів та годинників, все буває!

Крук на дереві зверхньо пхикнув, почувши таке. Видав насмішковате „Кру!“ – змахнув півметровими крилами та полетів.

Іринка проводила його поглядом.

– Казковий птах! Король всіх воронових! Не гірший, ніж лебеді!

– Сподобався?

– Еге ж. От якби побачити зграю круків! – загадала дівчинка.

– А круки зграями не літають! – засміявся Горько. – Такі красені живуть поодиноці та парами. От якщо ти побачиш зграю круків, знай, сталося щось надзвичайне! Тоді, Ірусь, придивляйся уважно, може це й справді будуть зачаровані принци?

Олена Крижановська

ЧОРНИЙ ДРІЗД

ЧОРНИЙ ДРІЗД
САМКА

ШПАК

ГАЛКА

КРУК

Кру! Кру!